

Práva účastníků správních řízení

Správní řád a správní řízení

Pro účastníky správních řízení mají důležitý význam jejich práva, která jim umožňují v průběhu správního řízení účinně chránit své zájmy, případně zájmy veřejné. **Jde zejména o následující tzv. procesní práva:**

- **právo být informován o zahájení řízení** (§ 47 odst. 1). Zahajuje-li se řízení na návrh, je návrhovátelem povinen zpravidla již ve svém návrhu uvést účastníky budoucího řízení, pokud jsou mu známi. Stanovení úplného okruhu účastníků je však povinností správního orgánu. Ten je současně povinen oznámit zahájení řízení všem účastníkům, kteří jsou mu známi. Oznámení se většinou doručuje účastníkům osobně, tj. poštovní zásilkou a do vlastních rukou. Pouze v některých případech lze účastníkům podle § 27 odst. 2 a 3 oznámit zahájení řízení pouze prostřednictvím veřejné vyhlášky (např. při řízení s velkým počtem účastníků - § 144, nebo tam kde to stanoví zvláštní předpis – např. § 87 odst. 1 stavebního zákona; podle § 47 odst. 3 však úřad může ve všech případech, kdy zahájení řízení oznamuje jinými způsoby, zároveň oznámení zveřejnit na úřední desce).
- **právo na „přiměřené poučení“ o svých právech a povinnostech**, „je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné“ (§ 4 odst. 2). Jde o příklad velmi neurčitého a obtížně vymahatelného ustanovení a zároveň o značné oslabení práva na „pomoc a poučení účastníka, aby účastníci pro neznalost právních předpisů neutrpěl v řízení újmu“ podle § 3 odst. 2 a § 19 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb (dosavadního správního řádu).
- **právo navrhopvat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí** (§ 36 odst. 1). Správní orgán může usnesením prohlásit, dokdy mohou účastníci činit své návrhy; správní orgán buď důkazy přijme, nebo v konečném rozhodnutí uvede důvody, proč tak neučinil. Pokud se s takto navrženými důkazy správní orgán vůbec nevypořádá, jde o nesprávný úřední postup.
- **právo vyjádřit v řízení své stanovisko a právo žádat poskytnutí informací o řízení** (§ 36 odst. 2)
- **právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům** (§ 36 odst. 3). Správní orgán by měl účastníkům oznámit ukončení shromažďování podkladů rozhodnutí. Po tomto oznámení by již podklady pro rozhodnutí neměly být dále doplňovány, v opačném případě musí správní orgán opět vyzvat účastníky k novému vyjádření se k nim.
- **právo nahlížet do spisu** a to i v případě, že je rozhodnutí již v právní moci (§ 38 odst. 1). S tím je spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části (§ 38 odst. 4).
- **právo disponovat žádostí** (§ 45 odst. 4). Žadatelem může v průběhu řízení zúžit předmět své žádosti nebo ji vzít zpět. Toto právo však nelze uplatňovat v době od vydání rozhodnutí správním orgánem prvního stupně do zahájení odvolacího řízení.
- **právo účastnit se ústního jednání a být o jeho konání informován s nejméně pětidenním předstihem** (§ 49 odst. 1). Účastník podle uvedený v § 27 odst. 1 písm. má kromě toho právo navrhnout, aby jednání bylo veřejné; správní orgán je povinen tomuto návrhu vyhovět s výjimkou případu, kdy by tím mohla být způsobena újma jiným účastníkům (§ 49 odst. 1)
- **právo zvolit si zmocněnce (§ 33) a společného zmocněnce** (§ 35). V téže věci může mít účastník pouze jednoho zmocněnce. Správní řád výslovně stanoví, v jakém

rozsahu může být zmocnění uděleno, a to k určitému úkonu, skupině úkonů nebo pro určitou část řízení, pro celé řízení, pro neurčitý počet řízení s určitým předmětem, která budou zahájena v určené době nebo bez omezení v budoucnu (podpis na této plné moci musí být úředně ověřen). Účastníci mají právo zvolit si také společného zmocněnce – tuto skutečnost oznámí správnímu orgánu s uvedením identifikace společného zmocněnce a jeho adresy. Toto oznámení musí podepsat všichni účastníci, které společný zmocněnec zastupuje – tyto podpisy nemusí být úředně ověřeny.

- **právo namítat podjatost úředních osob** (§ 14 odst. 2). Poměrně nelogicky toto ustanovení stanoví, že k námitce podjatosti se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil. Přitom však je podjatost jako taková vždy důvodem k vyloučení úřední osoby z rozhodování.
- **právo na doručení stejnopisu rozhodnutí do vlastních rukou** (§ 72 odst. 1) a **právo na vydání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí** (§ 69 odst. 4). Správní orgán je povinen vydat účastníkovi řízení na jeho žádost stejnopis rozhodnutí nebo stejnopis pouze výrokové části rozhodnutí. Na tom nic nemění ani to, že takové rozhodnutí již bylo účastníkovi řízení doručeno nebo že je již v právní moci.
- **právo na vyznačení doložky právní moci nebo vykonatelnosti na stejnopisu rozhodnutí** (§ 75 odst. 2)
- **právo podat proti rozhodnutí odvolání** (§ 81 odst. 1), **případně rozklad** (§ 152) a **právo vzít podané odvolání či rozklad zpět** (§ 81 odst. 3). Odvolání jednou vzaté zpět nelze podat znovu, ani tehdy, pokud lhůta pro podání odvolání dosud neuplynula.
- **právo vyjádřit se k podaným odvoláním jiných účastníků** (§ 86 odst. 2)
- **právo podat proti rozhodnutí žalobu** (§ 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního). Podmínkou je vyčerpání řádných opravných prostředků (odvolání, případně rozklad) a tvrzení, že došlo k porušení práv žalobce. Žalobu může účastník podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí o odvolání.
- **právo dát podnět k provedení přezkumného řízení** (§ 94 odst. 1). Tento podnět není návrhem na zahájení řízení. Jestliže správní orgán neshledá důvody k zahájení přezkumného řízení, sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodů do 30 dnů podatelci. Přezkumné řízení nelze zahájit, jestliže od právní moci rozhodnutí uplynul více než 1 rok (§ 96 odst. 1).
- **právo podat žádost o obnovu řízení** (§ 100 odst. 2). Tuto žádost může účastník podat do 3 měsíců ode dne, kdy se o důvodu obnovy řízení dověděl, nejpozději však do 3 let ode dne právní moci rozhodnutí. Žádost o obnovu řízení lze podat u kteréhokoli správního orgánu, který ve věci rozhodoval.
- **právo domáhat se ochrany před nečinností správního orgánu**, pokud uplynula lhůta pro vydání rozhodnutí (§ 80 odst. 3 – úprava lhůt pro vydání rozhodnutí je obsažena v § 71). V rámci ochrany před nečinností se účastník dále může domáhat vydání tzv. mezitímního rozhodnutí nebo rozhodnutí v části věci (§ 148).
- **právo obracet se na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, proti němuž zákon neposkytuje jiný prostředek ochrany** (§ 175 odst. 1)

Vypracoval:

Ekologický právní servis, duben 2007, aktualizace: prosinec 2008, prosinec 2010

Kontaktní osoba: Mgr. Jana Kravčíková, Mgr. Eva Pavlorková

Dvořákova 13, 602 00 Brno, Česká republika

tel: +420 545 575 229, mob: 734 440 604, fax: +420 542 213 373

e-mail: poradna@eps.cz, URL: <http://www.eps.cz/>

VÁŠ DOTAZ MŮŽETE ZADAT [ZDE](#)

Rádi byste podpořili činnost EPS, ale nevíte jak?

[Zde](#) naleznete odpověď.

Veškeré zákony najdete na www.portal.gov.cz v sekci Zákony, [zde](#)